

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра публічного управління та землеустрою

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО
ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії спеціальності 281 Публічне управління та
адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

Запоріжжя
2021

Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування / укл. О.Г. Мордвінов, Т.А. Кравченко. - Запоріжжя: КПУ, 2021.

РОЗРОБНИКИ:

Мордвінов Олександр Григорович, завідувач кафедри публічного управління та землеустрою, д.держ.упр., професор

Кравченко Тетяна Анатоліївна, професор кафедри публічного управління та землеустрою, д.держ.упр., професор

Схвалено на
засіданні кафедри публічного управління та землеустрою
Протокол від "01" вересня 2021 року № 1

Завідувач кафедри _____ Мордвінов О.Г.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Мета і завдання педагогічної практики	4
2. Заплановані компетентності та результати навчання.....	5
3. Організація проведення практики	7
4. Зміст практики	8
5. Підведення підсумків практики	9
6. Рекомендовані джерела та інформаційні ресурси.....	11

Вступ

Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Класичного приватного університету визначають зміст та організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами.

Педагогічна практика у системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним з етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Методичні рекомендації містять загальні вимоги щодо змісту, організації та керівництва практичної підготовки; вимоги до оформлення звіту та підготовки до захисту; критерії оцінювання знань під час захисту звіту здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування.

1. Мета і завдання педагогічної практики

Метою педагогічної практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку освітньої діяльності у галузі публічного управління та адміністрування, створювати та впроваджувати новий зміст та новітні методики викладання управлінських дисциплін, розв'язувати комплексні проблеми дослідницько-інноваційної та професійної діяльності.

Основними **завданнями** педагогічної практики є:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- набуття досвіду проведення всіх форм організації освітнього процесу і видів навчальних занять у закладах вищої освіти;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- інтеграції науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;
- розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі практичного досвіду.

Додатковими завданнями педагогічної практики є:

- отримання уявлень про діяльність кафедри на посаді асистента (науково-педагогічний працівник) у період проходження практики;
- впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес;
- формування умінь моніторингових досліджень у галузі освіти;
- розвиток умінь у галузі формальної і неформальної освіти;

- стимулювання самовдосконалення майбутніх фахівців.

Після проходження практики аспіранти мають **знати**:

- основні форми організації і основи планування освітнього процесу у закладах вищої освіти;
- дидактичні принципи проведення всіх видів навчальних занять у закладах вищої освіти;
- документи, що регламентують і відображають зміст освіти у вищій школі;
- сучасні форми і методи здійснення освітнього процесу, скерованого на формування компетентностей здобувачів вищої освіти;
- форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- види навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і вимоги до них;
- форми і методи виховної (поза аудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

Аспіранти мають **уміти**:

- визначати мету і завдання різних видів навчальних занять, добирати відповідний зміст і застосовувати різні форми, методи і засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти, враховуючи специфіку спеціальності та рівень освіти;
- застосовувати сучасні освітні технології, зокрема, інформаційно-комунікаційні та інтерактивні;
- розробляти навчально-методичні матеріали до курсу, що викладається;
- здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти;
- організовувати різні форми виховної (поза аудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

2. Заплановані компетентності та результати навчання

Відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування проходження педагогічної практики сприяє формуванню **компетентностей та програмних результатів навчання**:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК 2. Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні та інші проблеми із дотриманням принципів професійної етики, та

академічної доброчесності та з урахуванням зарубіжного досвіду публічного управління.

ЗК 5. Здатність налагоджувати взаємодію та професійне співробітництво.

ЗК 6. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність до оволодіння та розвитку методології наукової, педагогічної та управлінської діяльності.

СК 2. Здатність забезпечувати належний рівень якості наукових/науково-методичних продуктів, послуг чи процесів.

СК 4. Здатність налагоджувати взаємодію з загальнодержавними, регіональними, муніципальними органами влади та співробітництво з публічними службовцями.

СК 5. Здатність кваліфіковано здійснювати освітню діяльність, забезпечувати належний рівень якості наукових/навчально-методичних продуктів, послуг чи процесів та позитивну динаміку навчальних досягнень суб'єктів освітньої діяльності.

СК 6. Здатність застосовувати новітні форми комунікації громадськості і влади, впроваджувати підходи нового публічного управління і концепції належного врядування в діяльності публічних адміністрацій.

СК 8. Здатність застосовувати, розробляти й удосконалювати сучасні технології, в тому числі адміністративно-управлінські, інформаційно-комунікаційні технології, в управлінській, адміністративній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності.

СК 11. Здатність здійснювати наукову-педагогічну діяльність у сфері публічного управління та адміністрування у вищих навчальних закладах.

Програмні результати навчання:

РН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

РН 2. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень органів державного управління та місцевого самоврядування.

РН 5. Вільно презентувати й обговорювати результати досліджень, наукові та прикладні проблеми з публічного управління та адміністрування державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних українських і міжнародних наукових виданнях.

РН 11. Уміти отримувати науково-прикладні результати, які сприяють розв'язанню важливої теоретичної або прикладної проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, що мають загальнонаціональне або світове значення.

3. Організація проведення практики

Згідно з навчальним планом педагогічна практика проводиться для аспірантів другого року навчання. Обсяг практики становить 3 кредити ЄКТС (90 год.).

Педагогічна практика проводиться після вивчення курсу «Педагогіка вищої школи та методика викладання».

Проведення педагогічної практики передбачає три етапи:

- **початковий** (обсяг становить 1 кредит ЄКТС);
- **основний** (обсяг становить 1 кредит ЄКТС);
- **заключний** (обсяг становить 1 кредит ЄКТС).

На **початковому** етапі практикант має:

- з'ясувати функції, мету, завдання практики;
- скласти індивідуальний план проходження практики;
- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу в університеті;
- відвідати заняття провідних викладачів кафедри і інституту.

На **основному** етапі практики практикант має:

- укласти розгорнутий план-конспект занять, обговорити їх з науковим керівником та керівником практики від кафедри;
- підготувати необхідні методичні та дидактичні матеріали, технології для проведення занять;
- провести на належному науково-методичному рівні заняття згідно індивідуального плану;
- організувати та провести для студентів захід виховного (поза аудиторного, профорієнтаційного) спрямування, засідання наукового гуртка чи проблемної групи;
- взяти участь у засіданнях кафедри, наукових семінарах (конференціях).

На **заключному** етапі практикант має:

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;
- захистити результати практики у встановленому порядку.

Організатором та базою педагогічної практики є кафедра публічного управління та землеустрою. Разом з тим, аспірант може пройти практику на аналогічних кафедрах інших закладів вищої освіти.

Для аспірантів, зарахованих з посад науково-педагогічних працівників, які мають педагогічний стаж, або які поєднують навчання з науково-педагогічною діяльністю, практика рішенням кафедри може бути скорочена або перезарахована (за умови надання позитивної характеристики з місця роботи).

Загальне керівництво педагогічною практикою аспіранта покладено на

завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант. Керівник практики узгоджує організаційні питання проведення практики з кафедрами, готує наказ про проведення педагогічної практики аспірантів. Безпосереднє керівництво педагогічною практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник або керівник практики від кафедри, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення науково-педагогічної практики;
- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків у організації практики;
- оцінює роботу аспіранта і готує відгук про його роботу під час проходження практики.

4. Зміст практики

Зміст педагогічної практики аспірантів узгоджений з напрямками діяльності науково-педагогічних працівників: навчальною, методичною, науковою і організаційною роботою.

Навчальна робота аспірантів-практикантів включає:

- підготовку та проведення на належному рівні 4 занять (лекцій, практичних) у присутності керівника практики;
- підбір і використання сучасних наочних матеріалів в процесі проведення занять (презентації, відеофільми, віртуальні екскурсії, віртуальні лабораторні тощо);
- розробку і використання на заняттях інтерактивних форм роботи зі студентами, інші технології навчання.

Методична робота аспірантів-практикантів включає:

- ознайомлення з організацією навчальної та методичної роботи кафедри та інституту;
- ознайомлення з освітньою програмою та робочим навчальним планом спеціальності;
- ознайомлення з навчально-методичним комплексом дисципліни (робоча програма навчальної дисципліни, теми і плани лекцій, практичних занять, завдання для самостійної роботи, засоби контролю знань (для поточного і підсумкового контролю);
- ознайомлення з матеріалами методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни (підручники, навчальні посібники, тексти лекцій, інструктивно-методичні матеріали до практичних занять, самостійної роботи);
- ознайомлення з тематикою курсових та кваліфікаційних робіт, інструктивно-методичними матеріалами до їх виконання і захисту;
- відвідування занять (лекцій, практичних, індивідуальних занять) провідних фахівців кафедри та інституту, інших аспірантів та їх педагогічний

аналіз;

- підбір і підготовку наочного матеріалу (презентацій, таблиць, малюнків, схем тощо);
- розробку завдань для поточного контролю знань студентів (тестів, запитань з повною відповіддю тощо);
- участь у методичній роботі кафедри;
- участь у вебінарах, зум- чи скайп-конференціях, інтернет-конференціях освітнього спрямування за допомогою мережі Інтернет.

Науково-педагогічна робота аспірантів-практикантів включає такі види діяльності (вибір узгоджується з керівником практики):

- участь у роботі кафедри;
- участь у проведенні наукових семінарів, конференцій кафедри, інституту, університету;
- участь у залученні студентів до наукової роботи, підготовці та проведенні засідання студентського наукового гуртка, товариства, проблемної групи, конкурсу студентських наукових робіт;
- проведення моніторингового дослідження освітньої тематики.

Організаційна робота аспірантів-практикантів включає (один захід за вибором аспіранта):

- знайомство з системою виховної роботи університету і інституту;
- проведення виховного заходу зі студентами академічної групи (тематика виховних заходів узгоджується із планом виховної роботи кураторів академічних груп відповідних кафедр);
- розробку змісту і проведення тематичних екскурсій для студентів;
- знайомство з системою електронного навчання (розробка лекції за темою дисертаційного дослідження для онлайн-платформи Moodle);
- підготовку і проведення профорієнтаційного заходу згідно плану роботи кафедри (інституту);
- підготовку і проведення зі студентами заходу культурно-спортивного спрямування згідно плану роботи інституту.

Основну функцію науково-методичного забезпечення науково-педагогічної практики виконують навчально-методичні комплекси відповідних дисциплін.

5. Підведення підсумків практики

До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються **наступні документи**:

1. Щоденник практики.
2. Звіт з практики.
3. Бланк контролю якості проведення навчального заняття.

Документація подається керівнику практики в строки згідно з наказом.

До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали програму практики і надали

звіт про проходження практики.

Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів, а також висновків, які відображені у характеристиці керівника практики.

Підсумковий контроль з педагогічної практики відбувається у формі диференційованого заліку (захист звіту). При визначенні підсумкової оцінки враховуються результати оцінювання з усіх видів робіт (навчальної, методичної, організаційної), передбачених програмою практики.

Критерії оцінювання роботи аспірантів-практикантів наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Шкала оцінювання результатів проходження педагогічної практики

Сума балів за 100-бальною шкалою	Рівень результатів	Оцінка за національною системою	Оцінка за шкалою ECTS
100-90	Високий	Зараховано	A
89-82	Достатній		B
81-75			C
74-64			D
63-60	Середній		E
59-35	Низький	Не зараховано	FX
34-1			F

Відповідно до 100-бальної шкали, оцінка виставляється за певні види роботи (табл.2).

Таблиця 2

Види діяльності для оцінювання педагогічної практики

№ з/п	Вид роботи	Кількість балів	
		мін.	макс.
1	Аналіз опрацьованого контенту	5	8
2	Аналіз відвіданих лекцій, лабораторних та практичних занять	5	8
3	Підготовка конспекту лекцій	5	8
4	Підготовка методичних вказівок до виконання практичних занять	5	8
5	Проведення навчальних занять	10	20
6	Оформлення звітної документації	5	8
7	Доповідь під час захисту	25	40
Всього		60	100

Максимальну оцінку аспірант отримує за:

- творчий підхід до виконання теоретичних завдань практики;
 - підготовку логічного, змістовного конспекту лекцій та методичних вказівок до практичних занять, з повним висвітленням тематики, вибраної для викладання;
 - проведення лекцій і практичних занять на достатньому науково-методичному рівні;
 - своєчасно наданий, акуратно і правильно оформлений пакет звітних документів;
 - повне викладення змісту виконаних робіт під час проходження педагогічної практики (в доповіді під час звіту).
- У випадку отримання мінімальних оцінок аспірант:
- недбало виконав теоретичні завдання практики;
 - підготував конспект лекцій та методичні вказівки до практичних занять, які лише частково висвітлюють тематику, вибрану для викладання;
 - провів заняття на низькому науково-методичному рівні;
 - своєчасно надав пакет звітних документів, але мав суттєві зауваженнями стосовно його оформлення;
 - нелогічно, неповно описав власну діяльність під час виконання педагогічної практики (в доповіді під час звіту).

6. Рекомендовані джерела та інформаційні ресурси

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344.
3. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776.
4. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266.
5. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.
6. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р. № 1151.

Рекомендована література

1. Біляковська О.О., Мицишин І.Я., Цюра С.Б.. Дидактика вищої школи: навч. посібн. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 360 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за

модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.

3. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб./ І. В. Артьомов, І. П. Студеняк, Й. Й. Головач, А. В. Гусь. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 360 с.

4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. К.: Знання, 2005 486 с.

5. Левченко Т.І. Європейська освіта: конвергенція та дивергенція. Вінниця, 2007.

6. Лекції з педагогіки вищої школи / За ред. В.І. Лозової. Харків: ОВС, 2006. 496 с.

7. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи. К.: НПУ, 2003. 267 с.

8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.

9. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О.М. Пехоти. К.: А.С.К., 2001. 256 с.

10. Педагогіка вищої школи / за ред. З.Н. Курлянд. К.: Знання, 2005. 399 с.

11. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник / Л.Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Х. : НФаУ, 2019. 248 с.

12. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: підручник, 3-є вид. К.: Каравела, 2011. 360 с.

13. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: практикум: навч. посіб. К. : Каравела, 2008. 335 с.

14. Проблеми формування професіоналізму особистості та діяльності майбутнього фахівця в контексті вимог євроінтеграції: колективна монографія під наук. ред. проф. О.С. Цокур. Одеса: СПД Бровкін О.В., 2012. 160 с.

15. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К.: Вища школа, 2005. 240 с.

16. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: «Академвидав», 2006. 352 с.

17. Чернілевський Д.В., Томчук М.І. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. Вінниця: Він. соц.-екон. ін.-тут «Україна», 2006. 402 с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт. Режим доступу :<http://mon.gov.ua>

2. Класичний приватний університет. Офіційний сайт. Режим доступу :http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/

3. Віртуальна аудиторія Класичного приватного університету. Режим доступу: http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/

4. Інструменти для онлайн навчання. Режим доступу: <https://academiq.org.ua/novyny/instrumenty-dlya-onlajn-navchannya/>

5. Інноватика у викладанні. Режим

доступу:<https://academiq.org.ua/resursy/innovatyka-u-vykladanni/>

6. Як створити силабус: три корисні ресурси. Режим доступу: <http://gohigher.org/yak-stvoriti-silabus-resursi-sho-dopomozhut-efektivno-organizuvati-robotu>